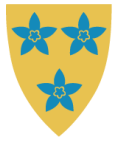

Velkommen til innspillsmøte nr. 2 i
omstillingsprosjektet

Av smittevernhensyn:

Vennligst sitt med 2 stolers mellomrom.

Hold god avstand, sprit hender.

Nord-Aurdal kommune
Regionsenteret i Valdres

Næringsutvikling i Nord-Aurdal

Åpent innspillsmøte (II) om omstillingsprogram

Fagernes 9. november 2020

Mål med dette møtet

- Gi informasjon:
 - Om arbeidet med å søke omstillingsstatus 2021-26
 - Om de gode innspill vi har fått til strategier for å sikre og skape nye arbeidsplasser i Nord-Aurdal
 - Presentere et første *utkast* til strategi for slik næringsutvikling
- Få innspill og råd fra dere på strategi-utkast:
 - Ambisjoner og mål – realistiske?
 - Innsatsområder med innhold – treffer disse?
 - Evt. forslag til konkrete tiltak i 2021?

Hvordan kan vi lykkes i fellesskap, kommune og næringsliv, samt lokalsamfunn inkl. deltidsinnbyggere?

Om pågående arbeide med å søke omstillingsstatus

Bakgrunn - omstillingsbehov

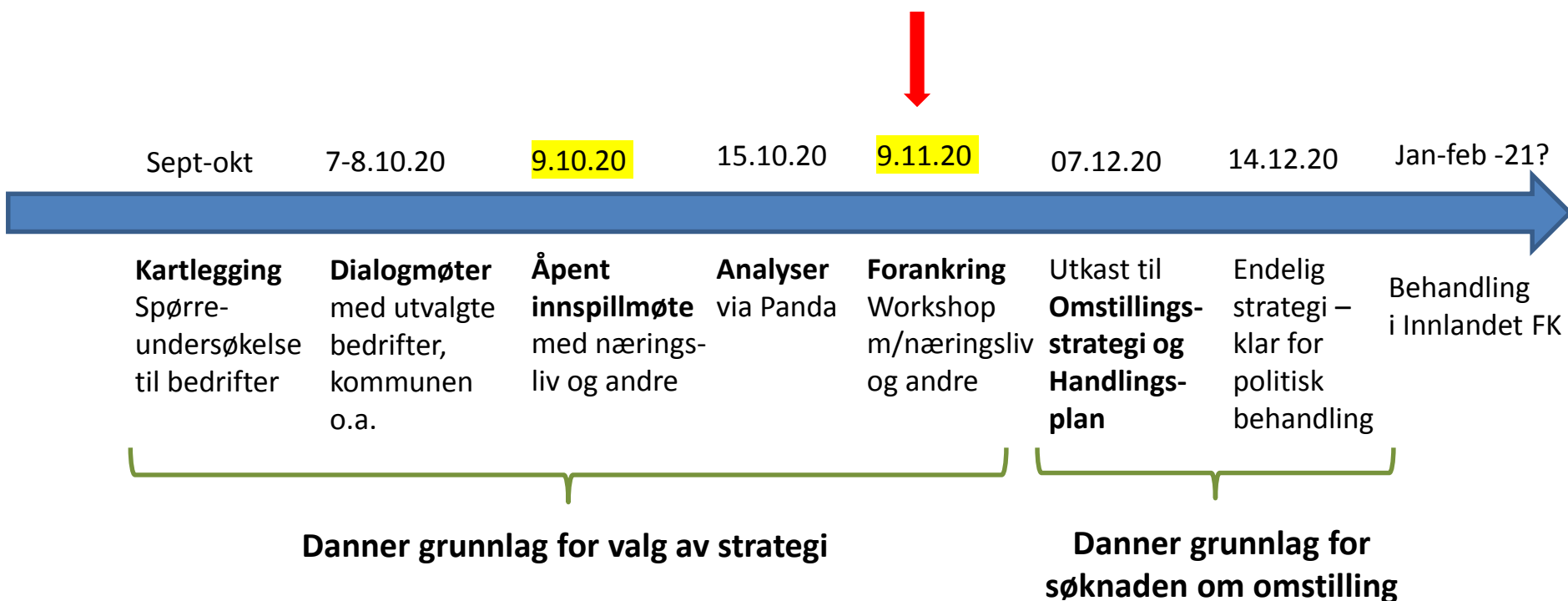

FOTO: LINE FOSSER VOGT / NRK

- Konsekvenser av nedleggelse av Schibsted Norge Kundesenter er beregnet å gi en direkte og indirekte effekt på 111 færre arbeidsplasser i kommunen.
- Det vil også kunne påvirke bosetting - med færre innbyggere, og gi lavere kommuneinntekter.
- Nord-Aurdal kommune arbeider nå for å få status som «omstillingskommune», som gir rom for en ekstraordinær satsing på næringsutvikling i inntil 6 år.
- Målet er å skape nye arbeidsplasser og sikre eksisterende, og arbeidet må skje i nært samarbeid mellom næringsliv, kommune og lokalsamfunn for øvrig.

Arbeidet i strategi- og forankringsfasen

ÅPENT INNSPILLSMØTE (II)

9. NOVEMBER KL. 1730 - 2030

- **Del 1: Ståsted og muligheter for næringsutvikling i Nord-Aurdal**
 - Velkommen ved ordfører Knut Arne Fjelltnun
 - **Utviklingsanalyse** for Nord-Aurdal, sn. rådgiver Dag Arne Henriksen, Innlandet fylkeskommune
 - Innspill så langt, og presentasjon av **forslag til omstillingsstrategi**, prosjektleder Berit A. Laastad, Essensi AS.
- **Del 2: Dialog med innspill til strategi-utkast for vekst**
 - Innledning til dialog og innspill ved Berit Laastad
 - Drøftelser i grupper av strategiutkast med fokus på:
 - Mål/delmål
 - Innsatsområder med delstrategier/innhold
 - Forslag til tiltak for 2021
 - Tilbakemelding av hovedpunkter fra gruppene i plenum.
 - Oppsummering og veien videre.

Analyse av Nord-Aurdal vha. statistikkmodellen PANDA

Dag Arne Henriksen
Senior rådgiver i
Innlandet fylkeskommune

Innspill til strategi for omstilling og utvikling i Nord-Aurdal

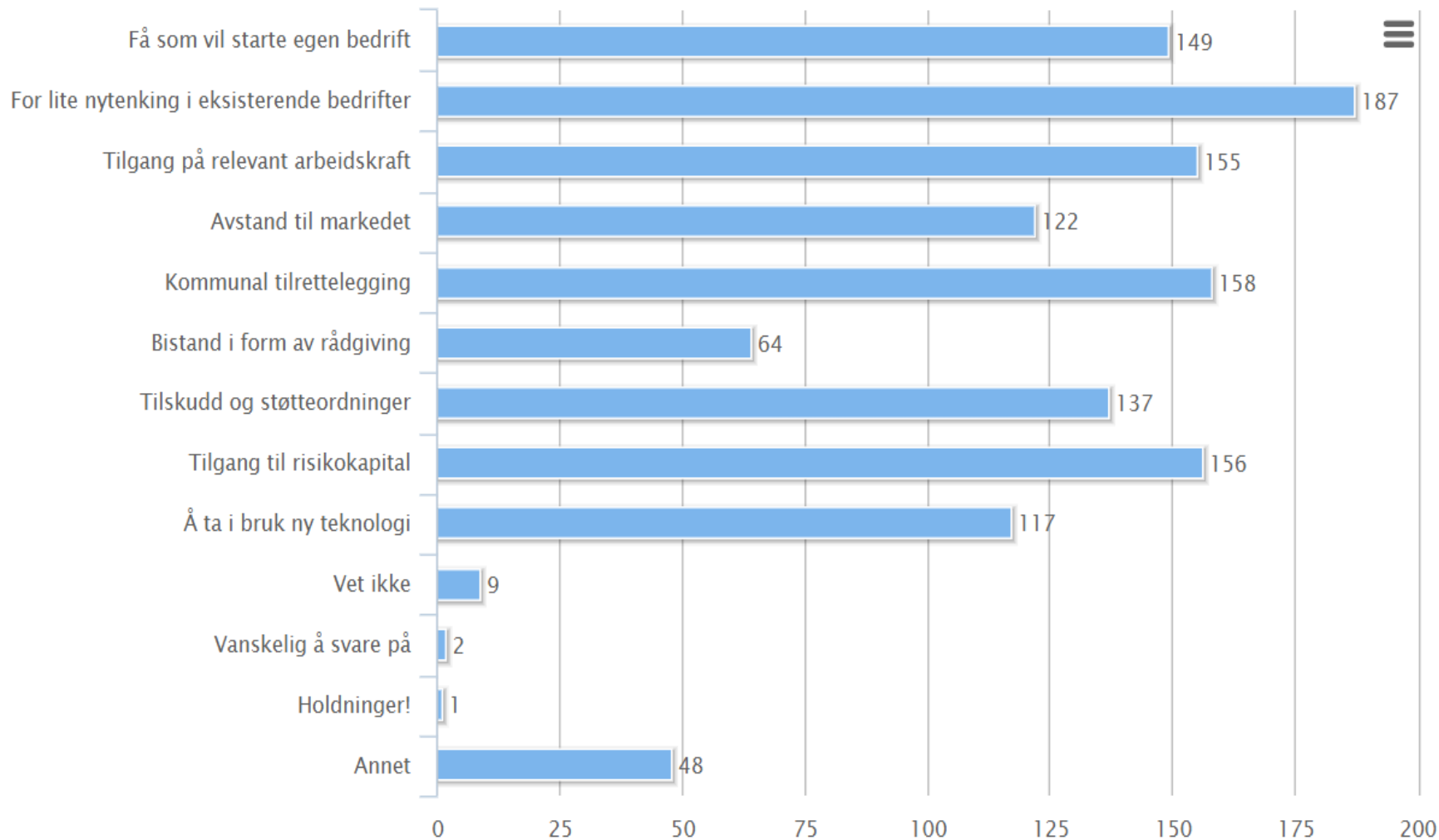
Hovedinntrykk

Informasjonsinnhenting – så langt

Ståsted, fortrinn og anbefalte satsingsområder for næringsutvikling i Nord-Aurdal. Utviklingspotensial i egen virksomhet.

- **Kartlegging via spørreundersøkelse**
 - Sendt på mail til bedrifter, politikere, ansatte i NAK (næringsområdet).
 - Lagt ut på hjemmeside og FB til kommunen. Sendt via SMS til hytteeiere.
 - Resultat: 632 svar, hvorav 97 bedrifter, 19 politikere, 31 ansatte, 48 privatpersoner, 437 «deltidsinnbyggere».
- **Intervju med 18 personer**
 - 14 bedrifter og næringsaktører
 - Kommunen ved ordfører, opposisjonsledere, kommunedirektør
- **Åpent møte nr. 1 (9/10)**
 - Ca. 50 deltakere
- **PANDA-Utviklingsanalyse**

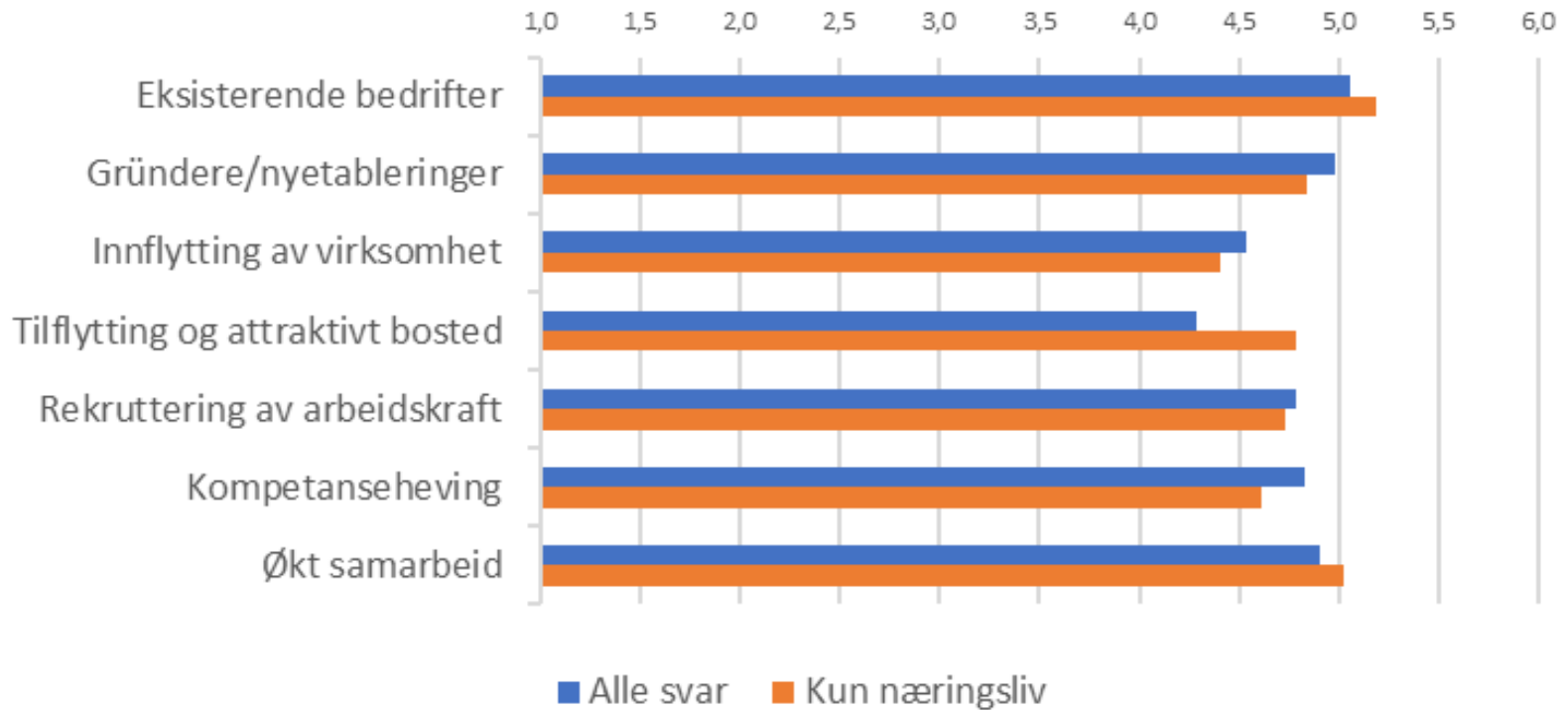
Hva er hinder for utvikling og nye arbeidsplasser? Webundersøkelse, alle

Hva bør vi satse på å utvikle?

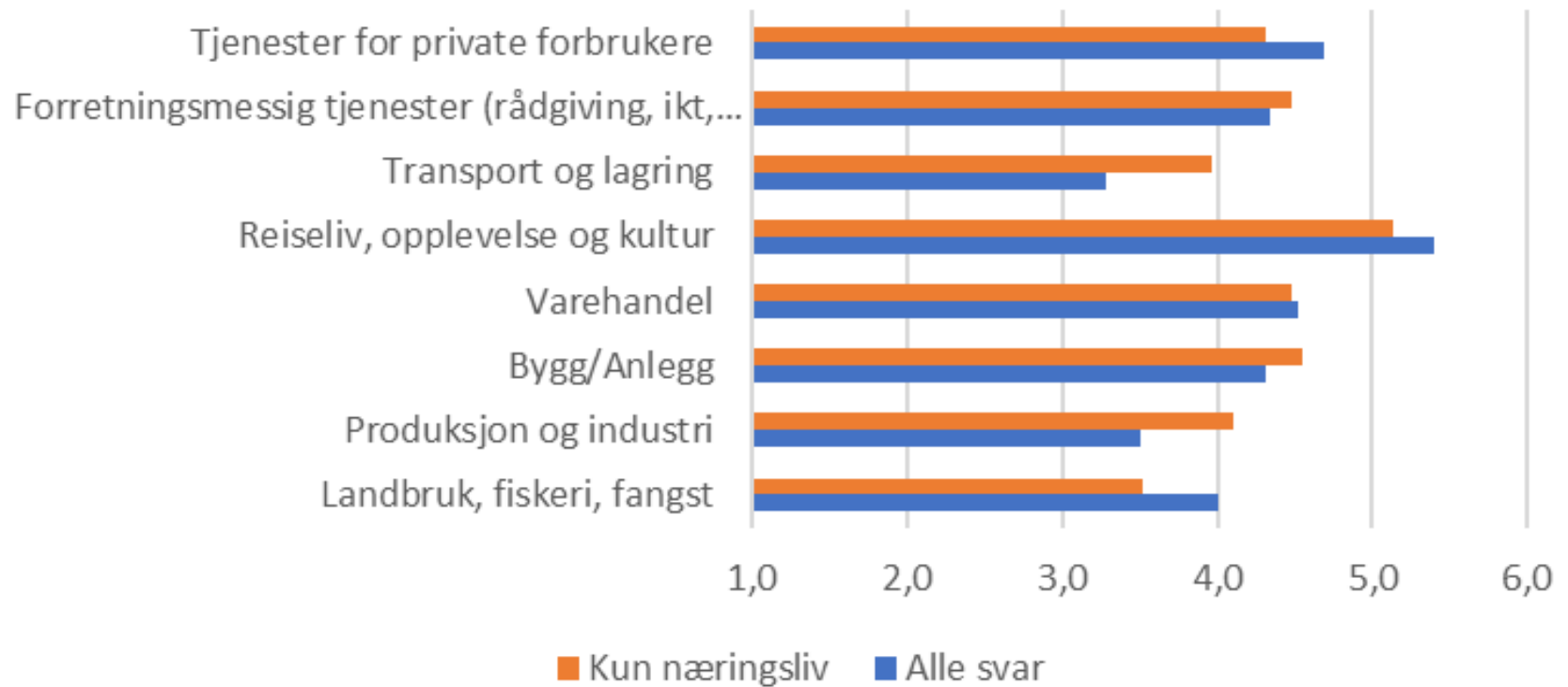
(webundersøkelse)

Hvilke områder er viktige å satse på for å skape nye og sikre eksisterende arb.plasser?

Vekstbransjer? (Webundersøkelse)

Hvilken bransje har størst potensial for økt sysselsetting?

Hytteeiere - hva kan vi gjøre for å bidra?

Hovedpunkter

- **Handle lokalt;** mat, lokalmat, butikker, håndverkere og servicetjenester mm.
- Benytte **kulturtilbud og arrangement**
- **Fremsnakke og reklamere,** legge ut bilder på SoMe
- **Være mer på hytta,** og arbeide herfra
- Leie ut og bidra til flere besøkende
- **Delta** i dugnader, styre og arrangement. Samarbeidsfora. Nettverk.

Hva kan jeg gjøre – som privatperson?

Ambassadør
bedrift

hjelpe
handle

utvikle
krav
koble

arbeide

stille

starte
kulturtilbud
Valdres

muligheter
kommunenbruke

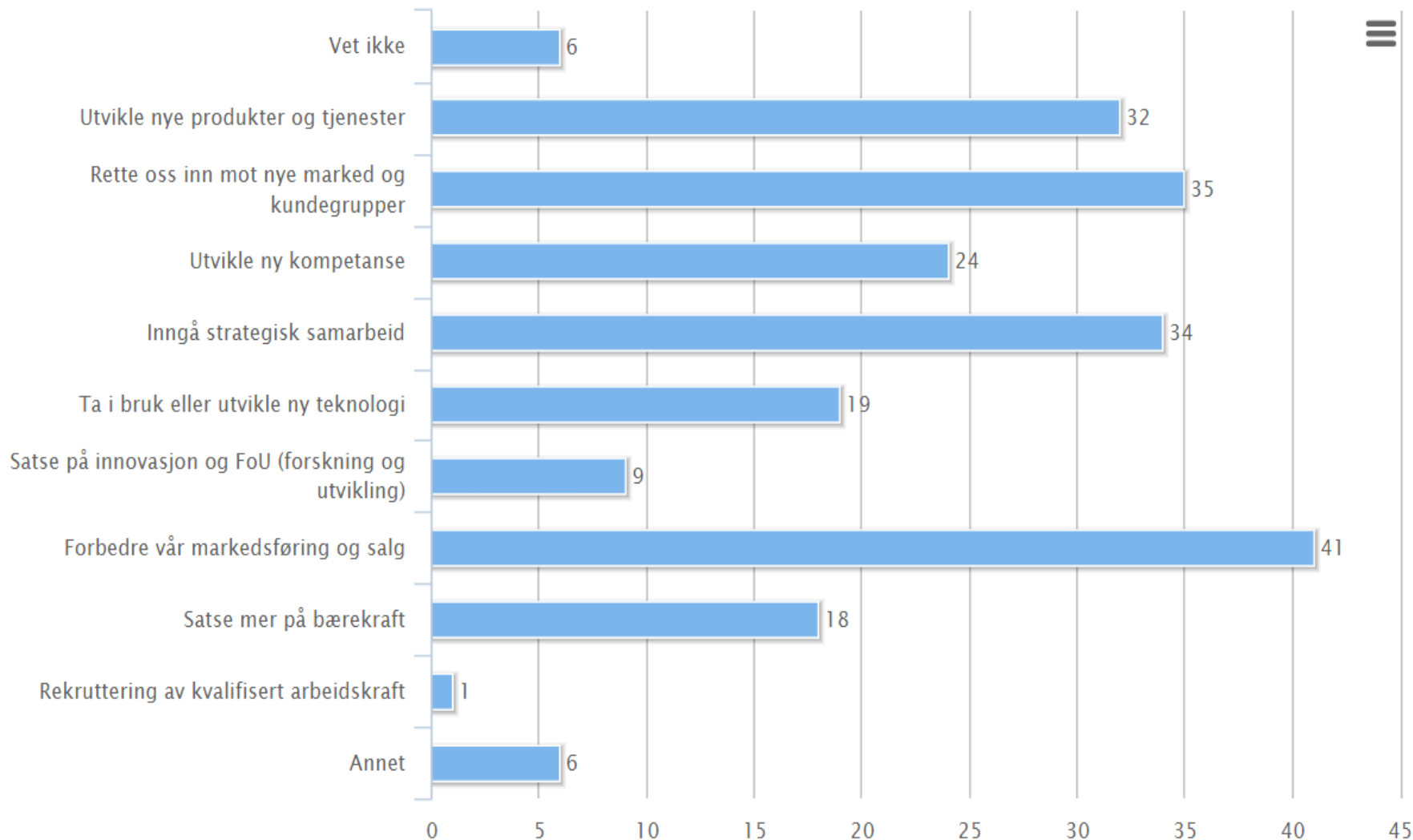
Engasjement
stemme

drive

kompetanse

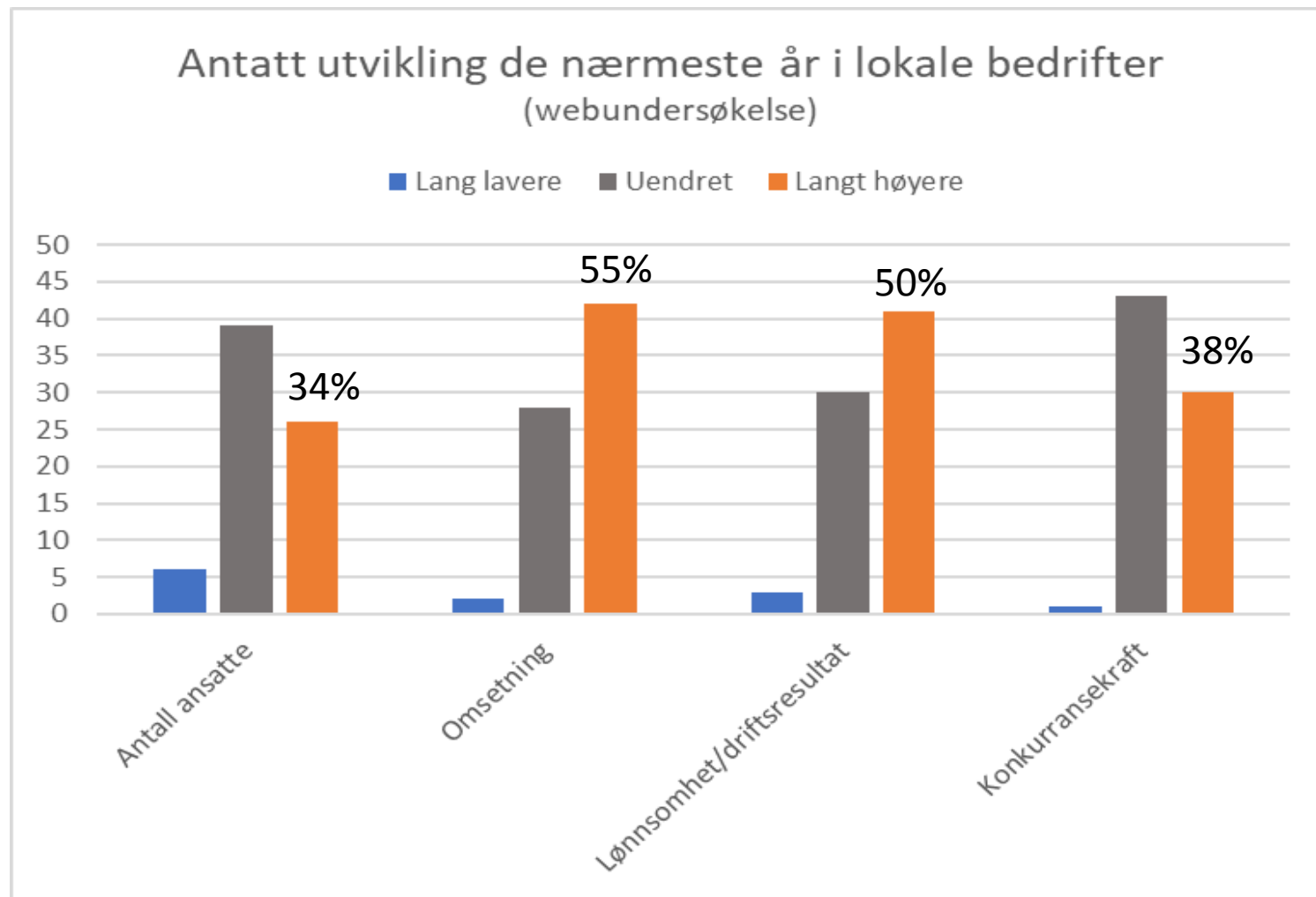
Handle
lokalt
fremsnakke

Hvordan kan din bedrift styrke og skape arbeidsplasser? Webundersøkelse, bedrifter

Næringslivets forventninger de kommende 6 år

(webundersøkelse – 77 svar)

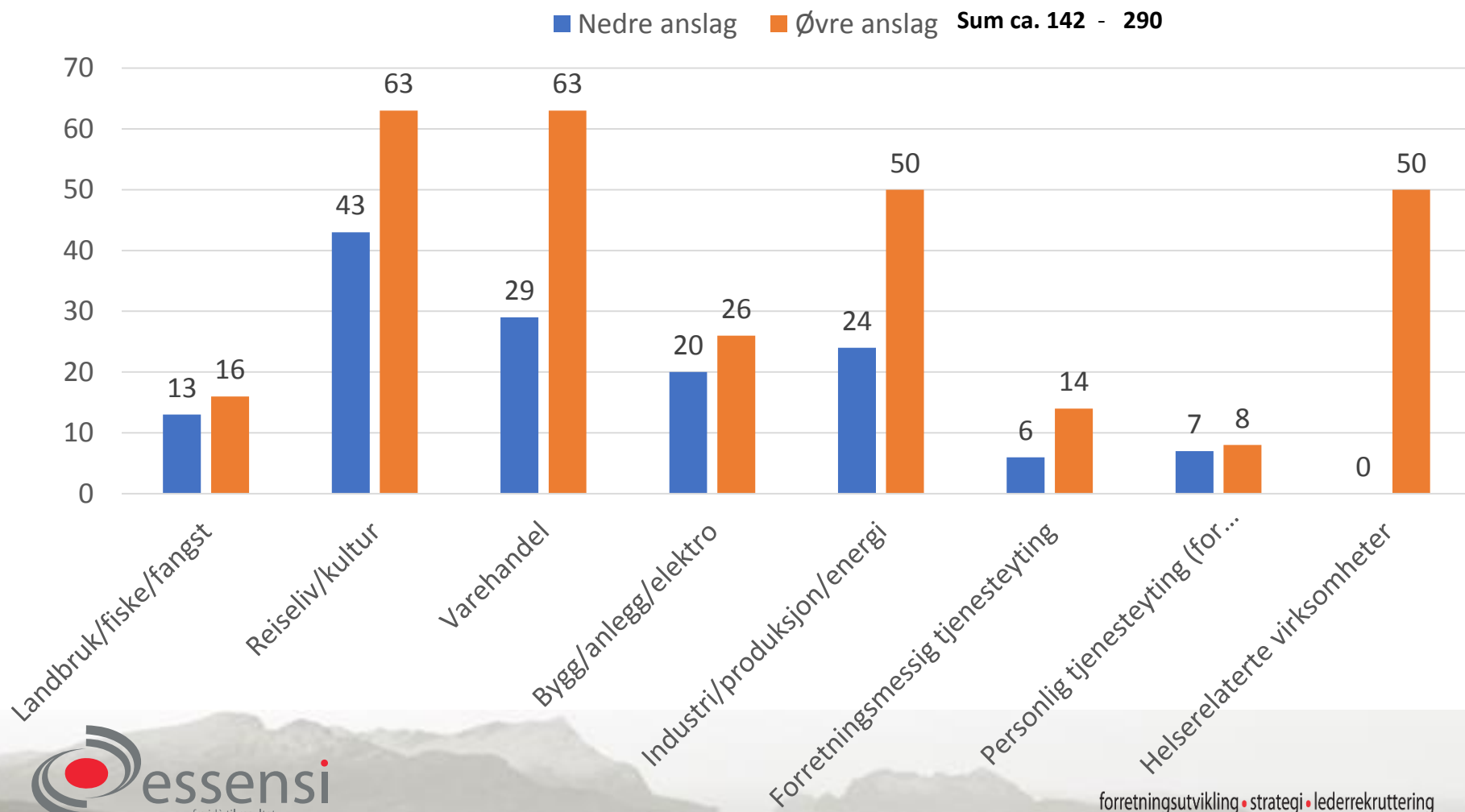

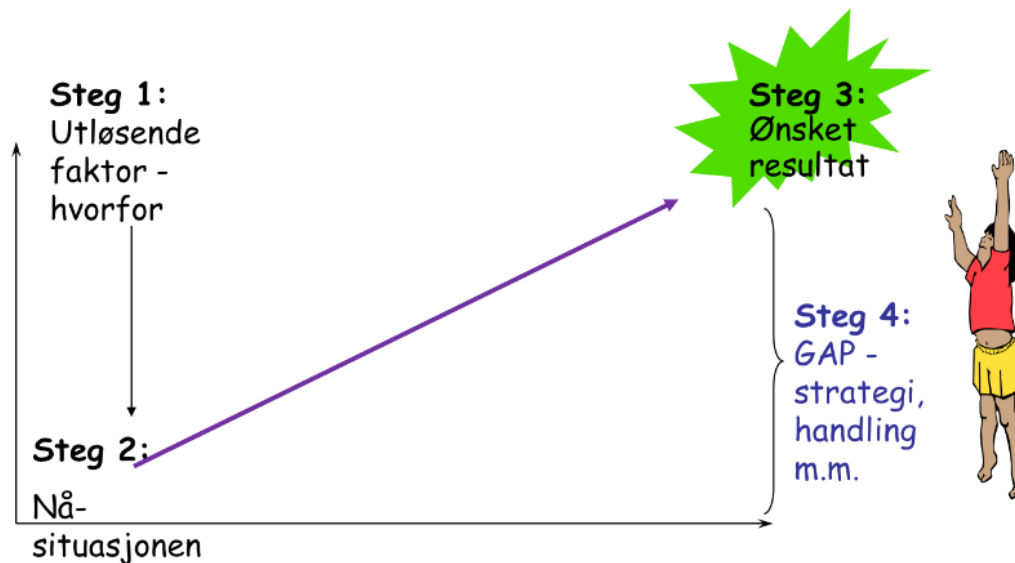

Fra kartlegging – næringsliv

30 % sier de har vekstprosjekter (37/77)

Anslag vekst i egen sysselsetting neste 6 år

Skisse til omstillingsstrategi 2021-2026

Basert på webundersøkelse, intervjuer og
åpent innspillsmøte 9/10

Drøftelser i styringsgruppen og utviklings-analyse med statistikk

Strategisk utgangspunkt

Ståsted i dag og fremtidige
muligheter for Nord-Aurdal

Nå-situasjon for Nord-Aurdal i dag

(hovedpunkter fra info.innsamling)

Styrker i dag

- **Fin natur og tilgjengelig fjellområder**, med mange turmuligheter, stier, løyper og alpinanlegg.
- **Beliggenhet** i midten av Sør-Norge, med gjennomfartsvei til nord/sør/vest og mange potensielle besøkende/kunder.
- **Historie** og kultur knyttet til landbruk som en viktig næring, med **produksjon av mat og skog**, samt et av områdene med flest aktive støler.
- **Regionsenter i Valdres** med stor og variert varehandel.
- **Valdres** som positiv merkevare.
- **Stor hyttekommune**, med knapt 5' hytter i kommunen. Er en viktig kundegruppe for lokalt næringsliv. Kjent for god service.
- **Sterkt kulturliv**, med innarbeidede arrangement, festivaler og museum.
- **God håndtverks- og arbeidskultur**, og etterspurte aktører innen bygg/anlegg for bl.a. hyttemarkedet. Sterke miljø innen økonomi.
- **Gode oppvekstvilkår**, med moderne skole og idrettsanlegg. Plass.

Svakheter i dag

- Demografisk utvikling. **Mange unge flytter ut**, og tiltrekkes av spesielt Oslo som nær storby-region. Ikke høyskoletilbud og begrenset tilbud innen VGS.
- Ensidig næringsstruktur. **Få arbeidsplasser innen kunnskapsintensive bransjer**, og vansker med å rekruttere til visse stillinger og bransjer.
- Reiseliv med mange små aktører og begrenset med varme senger. **Store sesongsvingninger** i antall besøkende og hyttebeboere.
- **Råvareleverandør**. Lite foredling av lokale råvarer.
- **Liten kultur for utvikling, ambisjoner om vekst** og samarbeid. Risikovilje? (Nøysomhet)
- **Mangler attraktive og sentrumsnære boligtomter og leiligheter** - også for utleie.
- **Mangler regulerte og utbygde næringsareal**. Ønske om en enda mer visjonær og offensiv kommune i tilrettelegging for næringsutvikling
- Manglende offentlig transporttilbud innad i kommunen. Er avhengig av bil som transportmiddel.
- E-16 deler sentrum i Fagernes, og vanskeliggjør en naturlig utvikling. En viss konkurranse med Leira.

Nå-situasjon for Nord-Aurdal – fremover

(hovedpunkter fra info.innsamling)

Muligheter i fremtiden

- **Økt etterspørsel etter rekreasjon, natur- og kulturopplevelser. Også lokal mat.**
- Utvikle flere og **pakke opplevelser**, f.eks. støler og sysselstier, kulturturisme og **flere vinteraktiviteter**.
- Flere søker **ro, stillhet og natur**, også som rammer for bo- og arbeidssted. Kan gi grunnlag for innflytting.
- **Foredling av lokale ressurser**, f.eks. basert på melk, kjøtt og skog.
- **Tenk nytt og tenk større**, f.eks. ny teknologi, nye næringer muligheter innen bioøkonomi, grønt skifte, bærekraft.
- Flere **kompetansearbeidsplasser**
- Utbygging av hytteområder (vern vs. vekst).
Legge til rette for at deltidsinnbyggere bruker hyttene mer, også som «hjemmekontor».
- **Øke leveranser til hyttemarked**, også i et større marked. Servicetjenester, bygg/anlegg mm. Mulighet for lokal produksjon og montering av hytter?
- Sterkere integrering og **samarbeid med deltidsinnbyggere** som ressurspersoner, for næringsliv og lokalsamfunn.
- **Økt markedsføring** av lokale tilbud, samt fremme lokaliseringstrinn med **lav arbeidsgiveravgift**.
- **Forsterke regionsenter**, utvikle sentrum, skap attraktive tilbud og møteplasser for region og besøkende.

Trusler i fremtiden

- **Sentralisering**, for både bosetting og virksomheter med avdeling i kommunen.
(Kan dempes ved et velutviklet regionsenter.)
- **Verneinteresser**, som også kan være en mulighet knyttet til f.eks. bærekraftig utvikling/natur.
- **Netthandel og digitalisering – med nedgang i varehandel.**
- **Langsiktige effekter av korona**, som reduserer marked og etterspørsel i flere bransjer.
- **Svakere samferdselstilbud**, bl.a. buss til/fra Oslo.
- **Stor konkurranse om kompetent arbeidskraft**, bl.a. håndverkere, sjåførere, ingeniører, økonomer m.fl.
- Mange i **landbruk har store investeringsbehov**, og få unge vil ta over gårdsdrift. Kan gi nedlagte bruk.
- **Fagernes og Leira konkurrerer** med hverandre. Det kan gi svakere sentrum.
- Ny trase for E-16 kan gjøre Fagernes mindre tilgjengelig for gjennomgangstrafikk. **Usikkerhet om trasevalg kan hindre initiativ** og lokal utbygging av bolig og næring.

Ståsted Nord-Aurdal

Viktigste fortrinn

- Natur, fjell og fjord, stier og løyper mm. Nærhet til Jotunheimen med storslått natur
- Mange hytter og deltidssinnbyggere
- Gjennomfartsåre i Sør-Norge.
- Fagernes som regionsenter i Valdres
- Merkevaren Valdres
- Sterkt innen landbruk, håndverksfag og kultur.

Viktigste utfordringer

- Sentralisering, og mange unge som flytter ut
- Få arbeidsplasser for de med høyere utdanning (bl.a. unge/kvinner)
- Nøysomhet, liten kultur for vekst og nyskaping. Lite risikokapital.
- Mange små bedrifter, med begrensede ressurser
- Mangel på attraktive boliger.
- Mangel på regulerte og tilrettelagte næringsareal.

Det mest spesielle: **Regionsenter, mange besøkende og beliggenhet som gir unike muligheter innen natur/kultur/opplevelser?**

Forslag til omstillingsstrategi

Er under utvikling ...

Når vedtatt, blir ramme for omstillingsarbeidet. Skal rulleres underveis i omstillingsperioden.

Visjon

Mål

Innsatsområder – med delstrategier

Handlingsplan 2021 (kommer)

Forslag til ambisjoner og mål

Visjon: «Sammen for vekst og utvikling»

Hovedmål

- Bidra til nyskaping og utvikling som skaper 150 nye arbeidsplasser og sikrer eksisterende, i Nord-Aurdal innen utgangen av 2026.
Dette skal på sikt gi grunnlag for befolkningsøkning i Nord-Aurdal og Valdres.

Resultatmål, programmet skal bidra til:

- 150 nye arbeidsplasser innen 31.12.26.
- Vekst og økt robusthet i lokalt næringsliv.
- Økt bruk av virkemiddelapparatets midler og programmer fra lokalt næringsliv.

Forslag til 5 innsatsområder

– for å nå mål og visjon

VISJON

MÅL

INNSATSOMRÅDER

Reiseliv, kultur- og opplevelsesnæringer

- Opplevelser og utvidet sesong
- Samarbeid
- Samhandling

Nyskaping i andre næringer

- Eksisterende bedrifter
- Hyttemarked
- Nye næringer
- Nyetableringer

Kompetanse og samhandling

- Kompetanse-tiltak
- Rekruttering
- Samarbeids-arenaer

Utvikling av regionsenter

- Attraktive boliger
- Service og handel
- Sentrums-utvikling

Attraktivitet for næringsliv

- Gode planer og næringsareal
- Næringsvennlig kommune

Mål: 30 arb.pl

105 arb.pl.

15 arb.pl

Sum 150 arb.pl.?

Utkast til omstillingsstrategi

Visjon: Sammen for vekst og utvikling.

Hovedmål: Bidra til nyskaping og utvikling som skaper 150 nye og sikrer eksisterende arbeidsplasser i Nord-Aurdal innen utgangen av 2026.

Dette skal på sikt gi grunnlag for befolkningsøkning i Nord-Aurdal og Valdres.

Fem innsatsområder - for å nå visjon og mål:

1. Reiseliv, kultur- og opplevelsesnæringer	2. Nyskaping i øvrig næringsliv	3. Kompetanse og samhandling	4. Utvikle regionsenteret	5. Attraktivitet for næringsliv
<p>A: Bidra til å utvikle Nord-Aurdal som destinasjon, med aktiviteter og opplevelses-tilbud som utvider sesongen. Herunder også satsing på lokalmat.</p> <p>B: Bidra til samarbeide om produktutvikling, markedsutvikling, pakking og markedsføring. Herunder også samarbeid på tvers av bransjer som opplevelsesnæringen, landbruk m.fl.</p> <p>C: Legge til rette for gode samarbeidsarenaer, f.eks. med Visit Valdres, Valdres Natur- og kulturpark og aktørene</p>	<p>A: Bidra til utvikling av eksisterende bedrifter, bl.a. gjennom produkt- og markedsutvikling, samt digitalisering</p> <p>B: Legge til rette for vekst av tjenester og produkter inn mot hyttemarked, både lokalt og i større marked</p> <p>C: Stimuler til satsinger innen nye området, som økt foredling av lokale råvarer, sirkulærøkonomi og satsinger i takt med grønt skifte og fokus på bærekraft</p> <p>D: Bistå ved lønnsomme nyetableringer, spesielt i næringer som opplevelsesnæringen, kunnskaps-intensive næringer og nye bransjer. Legge til rette for innlokalisering av arbeidsplasser utenfra.</p>	<p>A: Videreutvikle kompetanse hos lokalt næringsliv, bl.a. innen endringsledelse, innovasjon og kultur for utvikling, markedsarbeid, samt muligheter via ny teknologi og digitalisering.</p> <p>B: Bidra til samarbeid om rekrutteringstiltak og opplæring for å sikre kritisk kompetanse for vekst.</p> <p>C: Etabler arenaer for samarbeid og klynger. Legg til rette for samhandling i og på tvers av bransjer, med nettverk lokalt, regionalt og nasjonalt. Inkl. involvering av deltidsinnbyggere.</p>	<p>A: Legge til rette for attraktive og sentrumsnære boligtomter og leiligheter</p> <p>B: Bidra til utvikling av servicetilbud som gjør det mer attraktivt å besøke og bo i regionsenteret</p> <p>C: Stimuler til sentrumsutvikling, i samarbeid mellom kommune og privat sektor</p>	<p>A: Bidra til tydelige og oppdaterte planverk, og utvikle attraktive næringsareal ut fra vekstbehov.</p> <p>B: Styrke kommunen som næringsvennlig og god utviklingspartner for lokalt næringsliv.</p>
Mål 30 arbeidsplasser	Mål 105 arbeidsplasser	Mål 15 arbeidsplasser	Grunnlag for	Mål gode planer, areal samarbeid

Innledning til gruppearbeid

Berit

Gruppearbeid

Vi ber om innspill på strategiforslag

1. Basert på forslag til **innsatsområder** for omstillingsarbeidet. Diskuter og gi tilbakemelding på hva er bra/hva bør endres mht.:
 - **De fem forslagene til innsatsområder?**
 - **Innhold i hvert av innsatsområdene**, dvs. hvordan strategien bør gjennomføres?
 - **Foreslå tiltak/prosjekter** som bør igangsettes allerede i 2021.
2. Diskuter og bli enige om hva som bør være **mål pr innsatsområde**;
 - Hvor mange nye arbeidsplasser (brutto) mener dere det bør være mulig å skape innen 2026 på hvert satsingsområde? (*Ambisiøst og realistisk*)
3. Hvis dere har tid, gi innspill til forslag til **visjonen** for omstillingsstrategien. Evt. alternative forslag 😊.

Vær klar til en **kort muntlig tilbakemelding med hovedpunkter** fra gruppens drøftelser, inntil 5 min pr gruppe.

Gruppeledere, sekretær og rekkefølge

	Leder	Sekretær	Grupperom	Drøft i rekkefølge innsatsområde
Gruppe 1	Knut Arne Fjelltn	Gerd Oddrun Strømmen	Kommunestyresalen	2-3-4-5-1
Gruppe 2	Hilde Tveten Døvre	Gro Tvenge Frogner	Kantina	1-2-3-4-5
Gruppe 3	Lene Dygd Kvisgaard	Renate Remme Øverseth	Festsalen	3-4-5-1-2
Gruppe 4	Åge Sandsengen	Gerd Westerheim	Festsalen	4-5-1-2-3
Gruppe 5	Tor Erling Sæthre	Runar Kittelsen	Smørlitoppen	2-3-4-5-1
Gruppe 6	Håvard Halvorsen	Christian Rieber-Mohn	Formannskapsalen	3-4-5-1-2
Gruppe 7	Bjørg Brestad	Kristi Westerbø	Høgesyn	1-2-3-4-5

Ta med kaffe/lefse til gr.rom

Gruppe 1	Kommunestyresalen
Kjersti Kirkebø	
1 Ødegård	Politiker
2 Knut Arne Fjelltn	Politiker
3 Edvard Gigstad	Fagernes Anlegg AS
Stig Jemterud	
4 Solberg	Bufar AS
5 Heidi Bragehaug	Skaperkraft Valdres
Karianne	
6 Borchrevink	Valdres Næringshage
7 Gudbrand Heiene	Skaperkraft Valdres
<i>Gerd Oddrun</i>	
8 <i>Strømmen</i>	NAK
9 Heidi Arnesen	Fagernes Handelstand1
10 Knut Berge	Pensjonist
Gruppe 2	Kantina
Ole Christian	
1 Nymoen	CK Valdres
2 Einar Asbjørnsen	Politiker
3 Kaja Funder Idstad	Fagernes camping
4 <i>Gro Tvenge Frogner</i>	NAK
5 Tone Ranheim	Valdres Næringshage
6 Olaf Nils Diserud	Pensjonist
	Nord-Aurdal
7 Elisabeth Kerr Eckbo	Hytteforum
8 Bård Slette	Amfi Valdres
9 Knut Revling	CONVIVIUM AS
10 Per Hvitlock	Munkekroen AS

Gruppe 3	Festsalen
1 Dagny Hovi	
2 Bente Anti	Leira Næringsfor.
3 Lene Dygd Kvisgaard	Politiker
4 Vegard Riseng	Politiker
5 Helge Kvame	JVB
6 Gudmund Hovrud	Byggteknikk Valdres
7 Erland Thon Hovrud	Thon regnskap AS
Tom Furuseth	Pensjonist
8 Kari B. Fjelltn	Nasjonalfor. FH
9 <i>Rennate R. Øverseth</i>	NAK

Gruppe 4	Festalen
1 Åge Sandsengen	Administrasjon
2 Jan Stundal	Politiker
Esther de Boer	EDB Event AS
3 Andreas Ruud	Munkekroen
4 Torstein Døvre	Valdresbil AS
5 Kaja Enger	Politiker
6 <i>Gerd Westerheim</i>	NAK
Berit S. Øygaard	Politiker
7 Roard Sandvik	Danebu
	Kongsgård
8 Gjermund Dokken	Politiker

Gruppe 5	Smørlitoppen
1 Anniken Kvisgaard	Agalaust
3 <i>Runar Kittelsen</i>	Administrasjon
	Valdres
4 Arnfinn-Helge Kvam	Sparebank
5 Tor Erling Sæthre	Politiker
6 Norbert Kühn	Daimex AS
7 Siri Wigdel	Frikar

Gruppe 6	Formannskap-salen
<i>Christian R.-</i>	
1 <i>Mohn</i>	NAK
Anne Kristin	
2 Medhus	Valdres Energi
Håvard	
3 Halvorsen	Politiker
4 Knut Nes	Valdres Hytteforum
Carl F. Tideman-	
5 Johannessen	Valdres Storhall AS
6 Hallgrim Berg	VKR
<i>Emilie Ødegård</i>	
7 <i>Sæthre</i>	Ungdomsrådet
<i>Alva Eugenie</i>	
8 <i>Klosbøle</i>	Ungdomsrådet
9 Aud Søyland	Politiker

Gruppe 7	Høgesyn
1 Halvor Tangen	
2 Gunnar Moden	
Ole Aastad	Valdres
3 Bråten	Musea AS
Malene Tuv	Danebu
4 Sandvik	Kongsgaard
	Skaperkraft
5 Haldor Skattebo	Valdres
6 Bjørn Brestad	Valdres Energi
7 Lars Tore Berg	Leira Camping
8 <i>Kristi Westerbø</i>	NAK

VIDERE ARBEID

- Bearbeide innspill fra dagens møte
- Avsjekke strategier mot PANDA-analysen
- Omstillingsplan 2021-2026 og Handlingsplan 2021 klar til politisk behandling ila. desember.
- Målet er å sende søknad om omstillingsstatus rett over nyttår.
- Håper å være klar med omstillingsorganisasjon ila 1. kvartal 2021

Tusen takk for engasjement og innsats så langt!

